

**DĀVIDS
LĀGERKRANCS**

ATMIŅA

**DAVID
LAGERCRAINTZ**

MEMORIA

DĀVIDS LĀGERKRANCS

ATMIŅA

No zviedru valodas tulkojusi
Inga Grezmane

821.113.6-31

La 202

David Lagercrantz

MEMORIA

Copyright © David Lagercrantz, first published by Norstedts, Sweden, in 2023.

Published by agreement with Norstedts Agency.

Graphic Design © Jonas Haage, nkel.se

Photographer: Alexander Donka

Dāvids Lāgerkrancs

ATMIŅA

Apgāda Zvaigzne ABC vadītāja VIJA KILBLOKA

Projekta vadītāja *Una Orinska*

Redaktore *Iveta Polkmane*

Korektores *Diāna Graudiņa, Elīna Vēja*

Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*

Vāka dizainu adaptējusi *Ilze Isaka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6, Rīgā, LV-1010.

Red. Nr. T-666.

Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.¹ pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Inga Grezmane, 2024

© Literārā apdare, mākslinieciskais noformējums, izdevums latviešu valodā,

Apgāds Zvaigzne ABC, 2024

ISBN 978-9934-32-542-7

IEVADS

2004. GADA 1. JŪNIJĀ kāds ungāru uzņēmējs, kuram bija neparasti labas dedukcijas spējas, saņēma zvanu uz savu stacionāro biroja tālruni. Sarunas temats bija tā sauktā vispārējā situācija pasaulē, un neviens no runātājiem arī negaidīja, ka tiks apspriests kaut kas svarīgs vai izšķirošs. Taču zvanītājam šajā dienā bija pozitīvs skats uz visu, izņemot, protams, situāciju Irākā, tāpēc viņš runāja par daudzām lietām, pat pieminēja profesoru Hansu Reki.

“Es dzirdēju, ka Reke ir ieinteresējies par Klēras Līdmanes nāvi.”

Tas arī bija viss. Taču ar to pietika, lai ungāru uzņēmējam rastos sajūta, ka pasaule ir nomainījusi krāsas.

Bet stāsts, protams, bija sācies daudz agrāk.

VIENS

HANSAM REKEM TAD bija tikai divpadsmit gadu.

Sniegs sniga tā kā nekad iepriekš, un Vīnē pie lielā nama durvīm atskanēja zvans. Pēc mirkļa durvīs stāvēja doktors Brands, viņa matemātikas skolotājs, ar pārāk lielu kažokādas cepuri galvā, un viņam blakus – zēns aptuveni Hansa vecumā, cirtainiem matiem un tumšām, caurbjostām acīm. Doktors Brands stādīja viņu priekšā kā Gaboru, un Hanss pastiepa sveicienam roku.

Taču Hansa roka palika vientuļi karājamies gaisā.

Gabors pagāja viņam garām, kustoties viegli un eleganti gluži kā izveicīgs kaķveida dzīvnieks. Bet viņā varēja just arī ko draudīgu, un Hanss nesaprata, kas te tagad notiek. Gabora acis spoži mirdzēja, un katrā viņa kustībā bija nojaušama tāda kā modrība un gatavība rīkoties. Viņi abi tika nosēdināti bibliotēkā pie liela rakstāmgalda blakus grāmatplauktam ar Bēthovena krūšutēlu, un tikai tajā brīdī situācija kļuva nedaudz skaidrāka.

Zēns acīmredzot kaut kādā jomā bija īpaši talantīgs, un doktora ideja bija likt viņiem sacensties un noskaidrot katra spējas. Doktors Brands izdalīja uzdevumus – tie bija saistīti ar Georga Kantora bezgalīgo kopu teoriju –, un telpu uzreiz pārņēma intensīva spriedze. Gabors drebēja aiz dedzības un tūlīt pat sāka

strādāt. Savukārt Hanss palika nekustīgi sēžam un kā paralizēts blenza uz svešā zēna saspringto plecu līniju.

“Kāpēc tu neraksti?” doktors Brands jautāja.

“Es rakstišu,” Hanss atbildēja.

Tomēr viņš bija iestrēdzis domās, sapinies mīklā, kas viņu vilināja vairāk nekā matemātika. Hanss izbrīnīts vēroja, cik zibenīgi zēns rēķina – gandrīz virtuozī –, un viņš nodomāja, ka ļaus Gaboram uzvarēt. *Kāda man daļa?* Lai gan kaut kas viņā vienlaikus gribēja cīnīties, un lēnām arī viņš iegrimta matemātiskajos aprēķinos. Pēc kāda brīža Hanss nosprieda, ka viņam iet diezgan labi – varbūt ne spīdoši, bet katrā gadījumā pieņemami. Taču, kad viņš atkal pacēla skatienu, Gabora acis mirdzēja triumfā.

“Esmu sajūsmā, puikas! Ko jūs sakāt par divdesmit minūšu starpbrīdi, lai abi varētu iepazīties nedaudz tuvāk?” doktors Brands jautāja, acīm redzami apmierināts.

Hanss un Gabors apģērbās un izgāja pagalmā, apaviem čirkstot pret sasalušo zemi.

Sniegs krita lielām pārslām, tā bija auksta diena, un Hanss pēkšņi sadzirdēja tādu kā tikko saklausāmu pikstoņu – augstās, ceturtās oktāvas sol tonī, kas bija dzirdama pie katras trešās vai ceturtās izelpas. Šai skaņai piemita tāda kā ievainojamība, kas asi kontrastēja ar Gabora triumfālo pārākumu iepriekš.

“Kādā jomā tu trenējies?” Hanss vaicāja.

Izskatījās, ka Gabors brīdi domā.

“Pašaizsardzības.”

Tas Hansam nebija īsti saprotams.

“Kādā veidā?” viņš jautāja vēlreiz.

“Es parādišu.”

Gabora ķermenis saspringa, un vārgā, elpošanas radītā pikstoņa par pustomi pazeminājās līdz fa diēzam, kas savukārt padarīja Hansu neuzmanīgu. Šajā dzīves periodā tā viņam bija īsta sodība. Ja skaņu ainavā kaut kas mainījās, viņš teju vai piespiedu

kārtā analizēja apkārtnē saklausītos toņus. Tāpēc viņš nebija gana modrs, kad Gabors viņu piepeši sagrāba.

Hansam bija tāda sajūta, it kā būtu iekritis slazdā. Ar mežonīgu spēku viņš tika apgriezts otrādi un nogāzts zemē, un uz dažām sekundēm viņa redzeslauks satumsa. Redzams nebija pilnīgi nekas. Tikai pēc krietna brīža viņš virs sevis manīja, drīzāk jau nojauta, Gabora acis, tās tagad šķita piesātinātas un apmierinātas – gluži kā plēsējam, kurš dabūjis to, ko gribējis.

Pēc tam Gabors nozuda, kamēr Hanss vēl aizvien gulēja zemē ar durstīgām sāpēm pakausī. Un tikai pēc kārtējā neveiksmīgā mēģinājuma piecelties viņš beidzot pierausās kājās un spēja ieklunkurēt mājā. Viņa mati bija slapji un ķepīgi. Hanss ilgi stāvēja pirmā stāva vannasistabā pie izlietnes, cenšoties apturēt asiņošanu. Kad viņš atgriezās bibliotēkā, bija pagājušas piecpadsmit vai varbūt divdesmit minūtes.

Doktors Brands sēdēja pie rakstāmgalda un ar pārspīlētiem, pat apsūdošiem žestiem un dziļu vilšanos skatienā pauda savu neapmierinātību, ka Gabors ir nozudis. Laikam jau devies mājās. Skolotājs tā arī nepamanīja, ka Hanss ir ievainots un bāls, bet to patiesībā neievēroja arī viņa mamma. Viņa tajā vakarā bija aizņemta, meklējot pāris rotaslietu, kuras pēkšņi bija pazudušas.

DIVI

POLICISTE MIKAĒLA VARGASA no Hūsbijas bija pārcēlusies uz dzīvi pie profesora Hansa Rekes Grevgātanā, vienā no Stokholmas smalkākajiem rajoniem, un tas bija satricinājis viņas pažiņu loku, liekot visiem sākt tenkot. Lai nu kā, bet šobrīd – tieši otrādi – viņa vēlējas tikt no turienes prom.

Reke bija nomākts un pavisam bezcerīgs, tik tikko spējīgs iznākt no guļamistabas. Tiklīdz Mikaēla būs nedaudz savākusies, viņa ies un sakravās mantas. Taču vispirms ir jāpabeidz iesāktā lieta. Tā bija saistīta ar kādu sievieti, kura savulaik izziņota kā mirusi, bet nu dīvainā kārtā redzama nesen uzņemta brīvdienu fotogrāfijā no Venēcijas. Lai gan patiesībā tam bija grūti noticēt, šajā stāstā bija arī kas tāds, kas nedeva mieru.

Tāpēc Mikaēla bija devusies uz policijas iecirkni Berjsgātanā, lai satiktos ar izmeklētāju Kaju Lindrūsu, kurš gandrīz pirms četrpadsmit gadiem bija vadījis lietas izmeklēšanu. Lindrūss kavējās, bet tas Mikaēlu īpaši nepārsteidza. Viņš telefon-sarunā bija izklausījies visai neapmierināts un saīdzis. Šobrīd viņa stāvēja pie reģistrācijas letes un skatījās ārā uz ielu. Garām pabrauca smagā mašīna ar klaigājošiem studentiem. Bija 2004. gada 5. jūnijs – brīnišķīga vasaras diena, un Mikaēla jau grasījās doties prom, kad aiz muguras izdzirdēja balsi.

“Vai šī ir mana kolēģe privātdetektīve?”

Mikaēla pagriezās un paspieda sveicienam pastiepto roku. Kajs bija daudz jaunāks, nekā viņa bija iztēlojusies, – diez vai viņam bija vairāk par piecdesmit. Lielas brūnas acis, atpakaļ atķemmēti blondi mati, apģērbs savā ziņā diezgan nevīžīgs. Kajs Lindrūss raudzījās uz viņu tā, it kā pulkstenis patlaban būtu trīs naktī. Mikaēla savilka ciešāk ap sevi džinsa jaku.

“Esmu ļoti pateicīga, ka piekriti ar mani tikties,” viņa teica.

“Klēra Līdmane ir mirusi,” Kajs Lindrūss noteiktā balsī paziņoja.

“Iespējams. Taču man vienalga šī situācija šķiet interesanta,” Mikaēla atbildēja, pataustoties jakas iekšskabatā. “Apsolu nebūt pārāk liekvārdīga.”

Izmeklētājs Lindrūss turpināja vērtējoši uzlūkot viņas augumu.

“Tu vari būt tik liekvārdīga, cik vien tev patīk. Bet es tam vienkārši neticu.”

Mikaēla vēlējās, kaut viņai būtu kaut kas, ko iegrūst viņam rīklē.

“Sākumā kārtīgi apskati šo fotogrāfiju, pirms esi tik pārliecināts,” viņa noteica, sekojot Kajam uz liftu.

KAJS LINDRŪSS PAVISAM noteikti apskatīšies fotogrāfiju, bet – tas, protams, bija ļoti muļķīgi – viņu traucēja fakts, ka meitene ir tik jauna, turklāt vēl imigrante. Taču iegrozot savus aizspriedumus nemaz nebija tik viegli, vēl jo vairāk tāpēc, ka tie atsauc atmiņā laiku, kas saistījās ar Līdmanes lietas izmeklēšanu. Tie bija viņa karjeras virsotnes gadi, un tomēr šajā lietā nešaubīgi bija arī kaut kas dīvains. Skaista, labi izglītota sieviete, kuras ikdiena pagāja, tiekoties ar biznesa haizivīm, pirms četrpadsmit gadiem pazuda bez pēdām, bet dažus mēnešus vēlāk tika atrasta mirusi, precīzāk – sadegusi degvielas autocisternas avārijā Spānijā. Skaidrs, ka viņš par to bija prātojis tūkstošiem reižu. Lai

gan patiesībā... Velns un elle! Tas viss bija vēsture, un patlaban ir piektdienas pēcpusdiens. Un drīz jau vajadzēs doties mājās, piedzerties līdz nemaņai un varbūt sameklēt kādu dāmu. Tas vismaz varētu būt mēģinājuma vērts.

“Tu tātad strādā ar jauniešu noziegumiem?” viņš vaicāja.

“Savā brīvajā laikā es nodarbojos arī ar citām lietām.”

“Vai tas tagad ir populāri?”

“Ļoti.”

“Varu iedomāties. Starp citu, man patīk tava džinsa jaka,” Kajs teica, ar to drīzāk domājot krūtīs, atkal noskatījās Mikaēlu no galvas līdz kājām.

Tai meitenei kājas varētu būt nedaudz garākas, un nenāktu par skādi, ja viņa mazliet vairāk smaidītu, taču citādi bija grēks žēloties.

Abi iegāja Kaja kabinetā, un viņš steidzās nedaudz piekārtot savu rakstāmgaldu. Aiz atvērtā loga aiztraucās vēl viena kravas mašīna ar klaigājošiem studentiem. Kajs juta milzīgu vēlmi izteikt kādu nicinošu piezīmi šajā sakarā, tomēr negribēja izklausīties pārāk vecišķs.

“Ballīte,” viņš tikai noteica. “Gandrīz vai gribas pievienoties.”

“Gandrīz,” Mikaēla piekrita.

“Vai arī tu tā klaigāji, beidzot skolu?”

“Cik vien spēju.”

“Tas taču nebija tik sen, vai ne?” Kajs turpināja un tūlīt pat nožēloja pateikto.

No jauna bija atgriezies iepriekšējais aizkaitinājums – neapzinātais veids, kā pateikt, ka viņa ir pārāk jauna un nepieredzējusi, lai izteiktu dīvainas teorijas par Klēras augšāmcelšanos no mirušajiem. Bet tur nu neko vairs nevarēja darīt.

“Vai tu ar to kaut ko gribēji pateikt?” Mikaēla atvaicāja.

“Nē, nē,” Kajs atbildēja. “Bet manā laikā šīs baltās cepurītes tika uzskatītas par reakcionārām. Tagad tās pēkšņi ir atgriezušās.”

“Ak tā...” Mikaēla neieinteresēti noteica.

“Būt dumpiniekam vairs nav moderni.”

“Tiešām?”

“Vai tev patīk Ulfs Lundels?”

“Kas?”

Šīs sasodītās priekšpilsētu meičas taču neko nezina par Zviedriju, Kajs nodomāja.

“Ko saki? Būtu labi tikt galā ar šo lietu, vai ne?” viņš turpināja balsi, kas pilnībā nespēja slēpt aizkaitinājumu.

Mikaēla pamāja. Viņa iebāza roku jakas iekšskabatā un izņēma kādu vairākkārt salocītu plastmasas kabatiņu, kurā atradās fotogrāfija.

Uz sekundi Kajs nobijās. Pats nesaprata, kāpēc. Nē, tas taču nebija iespējams, un viņš nomierinājās. Bija gan patologanatoma slēdziens, gan arī DNS analīzes, turklāt viņš pats bija apskatījis ķermeni. Klēra Līdmane pavisam noteikti vairs nevarēja staigāt apkārt, ģērbusies elegantā, sarkanā mētelī.

TRĪS

HANSS REKE SPĒLĒJA uz klavierēm Ludviga van Bēthovena “Patētiskās sonātes” *Adagio*, bet jau pēc dažām minūtēm spēli pārtrauca. Šis skaņdarbs viņu vairs neuzrunāja, lai gan tā, visticamāk, nebija Bēthovena vaina. Patiesībā viņu nekas vairs neuzrunāja. Hanss piecēlās un aizdomājās: kurp doties tālāk? Pa labi vai pa kreisi?

Šobrīd viņa dzīve sastāvēja no šāda veida lēmumiem. Vai viņam vajadzētu apgulties vai palikt sēžam? Ārā kauca kādas mašīnas signalizācija, un sienas pulkstenis tikšķēja tik-tak, it kā lai apliecinātu, cik daudz sekunžu tiek bezjēdzīgi izšķiests.

Kur diez palikusi Mikaēla? Hanss nebija redzējis viņu jau veselu nedēļu. Varbūt viņa ir pārcēlusies atpakaļ uz savām mājām. Un kurš gan varētu ko pārnest? Viņš pavisam noteikti bija šausmīga sabiedrība, un tas, protams, darīja sāpes arī viņam. Hanss nolēma doties uz virtuvi un iedzert glāzi vīna – ar viņu bija tik traki, ka pat to viņš uztvēra kā uzņēmības pazīmi. Tomēr arī to viņš neizdarīja. Jo pa ceļam iegriezās vannasistabā un atvēra zāļu skapīti. Aizver to! – viņš nodomāja. Bet vienlaikus: Ej prom! Taču viņa rokas dzīvoja pašas savu dzīvi, un viņš izņēma jaunās tabletes, ko bija dabūjis no Fredija – ellē atrastā daktera.

Tas bija oksikodons, un saskaņā ar zāļu aprakstu tās vispār neizraisa atkarību. Muldoņas, Hanss nodomāja, noslīgdams uz tualetes poda, ļaujot atmiņām atkal viņu pārņemt, un, protams, tās nebija nekādas labās atmiņas, drīzāk – šausmu sablīvējumi par tām pagājušajām dienām Vīnē, kad sniegs tikai sniga un sniga. Vai šīs atmiņas nekad nepazudīs? Hanss pierausās kājās un ieklausījās. Vai kaut kas bija dzirdams? Jā, pavisam noteikti. Kāpņu telpā atskanēja soļi – pazīstami soļi.

Tur ārā, atsitoties pret grīdu, klaudzēja Jūlijas, viņa meitas, kurpju papēži. Tie bija tikpat ritmiski kā vienmēr vai arī... Hanss ieklausījās rūpīgāk... varbūt tomēr ne. Soļi kļuva gausāki un zaudēja atsperību un jauneklīgo pārgalvību, tad viņš atminējās, ka Jūlija pēdējā laikā ir par kaut ko noraizējusies. Taču senās atmiņas atkal ieskāva viņa domas kā plīvurs, un Hanss nespēja atcerēties, ko meita šai sakarā bija teikusi.

Viņš nedaudz piekārtāja matus un devās uz ārdurvju pusi. Viņam pat nevajadzēja tās atvērt, Jūlija pati tās atrāva vaļā. Hanss nopētīja meitu, apjauzdams, ka viņa domāšana nav gluži tik skaidra, kādai tai vajadzētu būt. Jūlija bija ģērbusies džinsos ar caurumiem uz ceļgaliem un ādas jakā, kas bija iegādāta lietoto apģērbu veikalā, kājās – melnas kurpes uz augstiem papēžiem. Turklāt viņa bija nedaudz pārspīlēti uzkrāsojusies. Jūlija savilka ciešāk jaku, itin kā viņai saltu.

“Sveika, sirsniņ! Vai ārā snieg?” Hanss jautāja, paskatījies uz meitas plecu, it kā uz tā būtu pamanījis pāris sniegpārslu.

“Vai tas ir kāds joks?”

“Jā,” Hanss apmulsis atbildēja. “Protams.”

Viņš atpleta rokas, lai apskautu meitu, taču Jūlija pagāja viņam garām un devās dziļāk telpā.

“Ārā, tēt, ir vasara.”

“Pats par sevi saprotams.”

“Varbūt snieg kaut kur citur, piemēram, tavās atmiņās?” Jūlija turpināja, un tas bija trāpīts kā naglai uz galvas.

Viņam beidzot ir jāatgriežas tagadnē. Jo bija taču ieradusies viņa meita! Hanss paskatījās uz Jūliju nedaudz rūpīgāk. Meita pavisam noteikti bija notievējusi, un viņam tas nepatika. Šāda ķermeņa mocīšana šajā ģimenē bija pat raksturīga. Jūlijas māte to uzskatītu par tikumu – kā elegances un augstas klases pazīmi. Taču Hanss zināja, ka ar šo tikumu reizēm tiek virtuozī masķēta nāvīga atkarība, un tas, viņaprāt, virzīja pretī trūkumam un atsvešinātībai.

“Sirsniņ!” viņš teica. “Nāc, paēdisim kopā pusdienas!”

“Vai tu tās gatavosi?”

Meitas balss bija dzēlīga, un viņas kalsnajās rokās jautās tāda kā nervozitāte.

“Pavisam noteikti,” Hanss atbildēja, iegāja virtuvē un atvēra ledusskapi. “Parasti mana neveiklība taču tevi uzjautrina. Lai nu kā, Hansona kundze droši vien ir kaut ko pagatavojusi. Piemēram, te.”

Hanss ieskatījās bļodā, kas atradās vidējā plauktā.

“Risoto, kurš gan šaubītos,” viņš turpināja un pasmaržoja ēdienu. “Ar baltvīnu, dārzenu buljonu un parmezānu. Un paskaties te!” Viņš norādīja, atplaucis smaidā. “Cepti šampinjoni un rukola. Mums būs nelieli svētki!”

“Nē, nē, man jāiet.”

“Bet tu taču tikko ieradies. Es uzsildīšu ēdienu mikroviļņu krāsnī. Varu piedāvāt pat glāzi vīna. Turklāt tev nesen palika deviņpadsmit gadi, vai ne tā?”

Hanss plati smaidīja, izliekoties vairāk samulsis, nekā patiesībā bija, tomēr pretī nesaņēma nekādu reakciju.

“Esmu te ieradusies, lai pateiktu vienu lietu,” Jūlija ierunājās, liekot viņam apstāties ar risoto bļodu rokā, un viņu pārņēma nojauta, ka tūlīt dabūs dzirdēt kaut ko patiešām satraucošu.

Bet, iespējams, tās bija vienīgi atmiņas no tālās ziemas, kas nu bija atgriezušās, lai viņu vajātu, un Hanss darīja, ko spēja, lai izskatītos kā uzticams un mierīgs tēvs, kurš nav – vēl tikai pirms brīža – lietojis opiātus.

ČETRI

MAN NEVAJADZĒJA ŠURP nākt, Mikaēla nodomāja. Man vispār nevajadzēja iejaukties šajā lietā.

Taču viņa, protams, zināja, kad tas viss sākās. To varēja pateikt diezgan precīzi – pusdeviņos 10. maija vakarā, kad atraitnis Sāmuels Līdmans bija ieradies viņu Grevgātanas dzīvoklī un nometis uz žurnālgaldiņa nesen uzņemtu fotogrāfiju. Tas bija mokpilns brīdis. Sāmuels Līdmans bija satraukti elpojis, sviedri klāja viņa pieri un izmērcēja krekla krūtežu. Viņam mugurā bija brūns velveta uzvalks un kājās – svaigi nospodrināti kovboja zābaki. Pat ja viņa stāvs atstāja iespaidu, it kā būtu akmenī cirsts, vīrieša seja bija spilgti sarkanā tonī un skatienā varēja just mazdūšību. Tāpēc izjust līdzjūtību pret viņu nebija īpaši grūti.

“Jums tā rūpīgi jāapskata,” viņš bija teicis. “Man līdzī ir arī citas fotogrāfijas. Palūkojieties uz ausi, degunu un lūpām! Tas ir absolūti neticami!”

Tā nebija nekāda nieka lieta, ko viņš gribēja parādīt. Viņa sieva bija mirusi jau trīspadsmit ar pusi gadus, pareizāk sakot, nevis mirusi kā bezvēsts pazudusi, bet identificēta, pieprasot zobārstniecības datus. Viņa bija apglabāta Katoļu kapsētā Solnā. Un tas bija – kā norādīja Reke – diezgan ambiciozs projekts,

proti, atgriezt viņu starp dzīvajiem. Taču Sāmuels acīmredzot gribēja pamēģināt, jo turpināja norādīt uz kādu skaistu sievieti sarkanā mētelī, kas bija pazibējusi vienā no Venēcijā uzņemtajām fotogrāfijām.

“Vai jūs redzat? Vai redzat?” viņš nerimās.

“Pavisam noteikti. Ļauj mums paskatīties rūpīgāk!” Reke atbildēja.

Mikaēla pieņēma, ka Reke saudzīgi, cik vien tas būs iespējams, centīsies atvairīt Sāmuela pēkšņās iedomas. Reke taču galu galā ir džentlmenis, kuram nepatīk kādu ievainot; tobrīd šķita, ka uz spēles ir likta visa Sāmuela dzīve.

Sāmuels, bez šaubām, bija smagi cietis. Savulaik bijis līdz ausīm iemīlējis Klērā, vēlāk abi apprecējušies, tomēr tad viņa bez jebkāda brīdinājuma un bez neviena atvadu vārda pameta Sāmuelu. Tas bija sen – 1990. gada rudenī. Taču brūces laiku pa laikam tika uzplēstas, un diemžēl bija tā, ka šajā situācijā kaut kas līdz galam nebija saprotams. Klēra bija īsta skaistule un ļoti apdāvināta sieviete, kurai bija izdevies izveidot galvu reibinošu karjeru. Viņa bija galvenā analītiķe *Nordbanken*, vienā no lielākajām Zviedrijas bankām, un tieši pakļauta tās izpilddirektoram Viljamam Foršam. Tobrīd bija sākusies finanšu krīze, un viņa iekasēja aizdevumus un nodrošināja kredītus lielajiem, dažkārt nestabilajiem uzņēmumiem un finansistiem. Darbā viņai, protams, bija milzīga spriedze, taču Sāmuels tika stāstījis, ka ar darbu viņa bija apmierināta. Viņa bija cīnītāja, kurai patika izaicinājumi, un viņa bija laimīga arī savā laulībā – vismaz pēc Sāmuela vārdiem. “Savērti vienā šķeterē,” kā viņš to formulēja.

Lai nu kā, vienu vakaru Klēra devās nosūtīt vēstuli māsaī, kura dzīvo Londonā, un vairs neatgriezās. Viņa vienkārši pazuda bez pēdām, un jau nākamajā dienā policija uzsāka drudžainu darbu. Pēc Sāmuela stāstītā, tās bija šausmīgas nedēļas. Par spīti tam, viņš ilgojoties atgriezties tajās senajās dienās, jo tad viņam vismaz bija pagātne. Laiks, kuru viņš bija pavadījis kopā

ar Klēru, vēl joprojām – skaists un neaptraipīts. Diemžēl arī tas viņam tika atņemts. Brīdī, kad izmeklēšana notika ar vislielāko jaudu, viņš saņēma ziņu no Klēras – nevis garu vēstuli, kādas viņa rakstīja savai mātai, bet gan pastkarti ar Sezāna gleznotu *Gardanne* motīvu, uz tās steigā bija uzšņāpts, ka viņa pamet Sāmueltu, jo vairs nespēj izturēt.

Pēc viņa teiktā, tas bija ļaunāk nekā tad, ja viņa būtu mirusi, un neilgi pēc tam viņš aizceļoja. Sāmuels pats to nosauca par svētceļojumu. Vairākas nedēļas viņš nebija sasniedzams, un, kad beidzot no Mumbajas piezvanīja uz mājām, viņš uzzināja, ka Klēra Sansevastjanā Spānijā gājusi bojā autoavārijā, kurā bija iesaistīta degvielas autocisterna. Iespējams, viņš vēl varēja paspēt sievu redzēt un arī piedalīties bērēs Solnas baznīcā.

Taču viņš to nevēlējās.

“Viņa man vairs neeksistē,” Sāmuels bija atbildējis, un nelīdzēja pat paskaidrojums, ka ķermenis ir smagi apdedzis.

Sāmuels nospļāvās uz visu notikušo un turpināja ceļojumu.

“Tā bija manas dzīves lielākā kļūda,” viņš teica. “Viņi varēja mani piemānīt.”

Izsekot viņa loģikai nebija viegli. Viņas māsa, māte un izmeklētājs Kajs Lindrūss bija identificējuši ķermeni, taču, par spīti tam, Sāmuels ar aizvien lielāku apsēstību sāka domāt, ka Klēra tomēr ir dzīva. Tas acīmredzot labi saderēja ar faktu, ka viņš nebija no viņas atvadījies un ka Klēra, visticamāk, bija saņēmusi palīdzību, lai tiktu prom no Zviedrijas. Citādi viņa noteikti būtu atstājusi vairāk pēdu aiz sevis, nevis vienkārši izkūpējusi gaisā. Tomēr viss vienalga šķita pārāk samudžināts un neskaidrs, un Mikaēla atcerējās, kā Sāmuels dīdījās un aizvien vairāk svīda, kamēr Reke turpināja aplūkot fotogrāfiju. Arī šajā fotogrāfijā nekas īpaši daudz nebija redzams, patiesībā – tajā redzētais bija tik tālu no pierādījuma par Klēras augšāmcelšanos, cik vien varēja būt. Un tomēr Reke aplūkoja fotogrāfiju ar vislielāko nopietnību, blenza uz to gana ilgi, Mikaēlai pieņemot, ka viņš

to dara aiz pieklājības. Reke pētīja ne tikai konkrēto fotogrāfiju, bet arī vecus Klēras uzņēmumus, ko Sāmuels bija paņēmis līdzī.

“Aizraujoši,” viņš beigās noteica.

“Tu arī redzi, vai ne? Tā taču ir viņa?”

“Nezinu,” Reke domīgi atbildēja. “Fotogrāfija ir pārāk sliktas kvalitātes, ne tā? Es neuzdrošinos neko apgalvot, vien to, ka Klērai un šai sievietei fotogrāfijā piemīt līdzīgs starojums. “*Where I go, life goes,*”^{*} kā reiz sacīja kāds augstprātīgs vijolnieks. Bet es prātoju... pagaidi mazliet...”

Vairāk viņš neko neteica, lai gan Sāmuels Līdmans turpināja pļāpāt par dažādām līdzībām starp Klēru un šo sievieti fotogrāfijā. Izskatījās, ka Reke to nedzird. Viņš bija aizmaldījies kādā no saviem transam līdzīgajiem stāvokļiem.

“Viņa ir tāda kā nedaudz nobijusies, vai ne?” Reke beidzot ierunājās. “Šķiet, viņa ar skatienu kaut ko meklē.”

“Jā, varbūt.”

Sāmuels Līdmans saspringti vēroja Reki.

“Bet vispirms...”

“Jā?”

“Viņas poza ir nedaudz īpatna. It kā viņa lidotu, lai gan mazliet asimetriski. Vai Klērai bija savainots labais ceļģals?”

Sāmuels Līdmans izskatījās pārsteigts.

“Jā, pavisam noteikti,” viņš atbildēja. “Kāpēc tā jautā? Viņa slēpojot bija sarāvusi saites.”

“Jo arī šajā fotogrāfijā sieviete ir fiksēta kustībā, kurai piemīt tādas pašas, it kā kaut ko kompensējošas īpašības. Kreisā pēda un gūža, vai redzat... ir tā kā nedaudz nošķiebusies, uzņemot uz sevi visu auguma smagumu, tiesa, tam varētu būt arī gadījuma raksturs, piemēram, pēkšņs līdzsvara zudums. Tajā pašā laikā nešķiet, ka šī būtu kaut kāda aizsargājoša funkcija, jo nerodas iespaids, ka kaut kas nav tā, kā vajadzētu, vai arī ka viņa justu sāpes.”

---

* Lai kur es ietu, dzīve kūsā. (*Angļu val.*) (*Šeit un turpmāk – tulk. piez.*)

“Ko tu ar to gribi teikt?”

“Šis dīvainais veids, kā pagriezt ķermeni, ir kaut kas, ko viņa ir noslīpējusi līdz perfekcijai, tādēļ, iespējams, viņai kustoties, tas praktiski nav redzams. Varbūt tieši tāpēc ir vajadzīga šāda šķietami “iesaldēta” poza, lai to vispār pamanītu, un tam cēlonis, protams, varētu būt sens augšstilba vai apakšstilba lūzums, lai gan šāda veida traumas nemēdz mūs apgrūtināt pārāk ilgstoši. Es drīzāk minētu, ka tās ir meniska problēmas, kuras nav kārtīgi izārstētas.”

Sāmuels Līdmans pielēca kājās no sava krēsla un sāka stāigāt uz priekšu un atpakaļ pa telpu, ar katru minūti satraucoties aizvien vairāk.

Viņam izdevās radīt visai drudzainu noskaņojumu, it kā viņi patiešām būtu tikuši kaut kam uz pēdām, un apmēram pusstundu Mikaēla nodarbojās ar to, ka centās Sāmuēlu vest pie prāta. Tāpēc pagāja kāds brīdis, līdz viņa pamanīja, ka Reke jau kādu laiku ir apklusis un viņus pametis. Viņš bija paziņojis, ka viņam nepieciešams pabūt vienam, un tikai nākamajā dienā Mikaēla aptvēra, ka viņš vienkārši bija sācis šaubīties par saviem secinājumiem.

Tas bija tipiski Reke. Viņa smadzenes zibenīgi ievēroja detaļas un savienoja tās kopā vienā ainā – vienā novērojumā. Pēc tam daudz vairāk laika viņš veltīja savu secinājumu apšaubīšanai, nekā tas bija nepieciešams to izteikšanai. Taču šoreiz viņš izskatījās īpaši nokaunējies. Viņš bija sagrozījis galvu kādam nelaimīgam vīram.

“Esmu idiots!” viņš paziņoja, un tas, iespējams, bija sākums viņa krīzei un ieslīgšanai tumsā.

Diemžēl nebija nozīmes tam, cik ļoti viņš bija sarūgtināts. Sāmuels Līdmans bija gluži kā sajucis prātā un vairs nelikās ne zinis, ka Reke, šķiet, bija mainījis domas. Viņš nedeva mieru, liekot Mikaēlai apsolīt, ka viņa izpētīs visu līdz visniecīgākajai detaļai. Tieši tādēļ viņa ar fotogrāfiju bija devusies pie izmeklētāja

Kaja Lindrūsa. Tajā pašā laikā viņa nebija pārliecināta, ka rīkojas pareizi, un, noliekot fotogrāfiju uz Lindrūsa piekrautā rakstāmgalda, viņai tā šķita parasta, neko neizsakoša bilde.

“Tātad te mums ir tā fotogrāfija,” Kajs Lindrūss noteica, paņēmis to rokā.

Diemžēl ilgi viņš nejaudāja to aplūkot. Viņš pievērsa skatienu logam, it kā cerētu atkal saklausīt garām braucošos studentus.

“Tev droši vien vajadzētu to apskatīties rūpīgāk.”

Izskatījās, ka Lindrūss sāk nervozēt.

“Vai negribi iedzert kausu alus? Kaut kur lejā pie ūdens? Es varētu šo to pastāstīt.”

Kajs paraudzījās uz Mikaēlu ar jaunu interesi, nedaudz neirotiski atpogājis vienu no krekla augšējām pogām, it kā jau grāsītos izģērbties.

“Ko? Nē, diemžēl ne,” Mikaēla atbildēja. “Man jādodas uz mājām.”

Viņa sajuta pēkšņu nepatiku.

“Vai esi pārliecināta? Šodien ir piektdiena, un... arī saule spīd.”

“Man ir norunāta tikšanās ar mammu,” Mikaēla piebilda.

“Ak tā? Patiešām? Labi, labi,” viņš noteica, un viņa ķermeņa valoda signalizēja, ka šobrīd viņa domas vēl mazāk ir pievērstas šai muļķīgajai fotogrāfijai.

Mikaēla prātoja, vai viņai vajadzētu piebilst vēl pāris vārdu, lai mazinātu sava “nē” spēku. Piemēram, kaut ko tādā stilā kā “varbūt citreiz”, lai gan tas būtu stulbi un mazdūšīgi. Tā vietā viņa nolēma koncentrēties uz fotogrāfiju.

“Vai redzi?” viņa ierunājās. “Īpaši auss un deguns ir zīmīgi līdzīgi.”

“Tiešām?” Lindrūss noņņāca, atkal aizpogājis krekla pogu. “Šo fotogrāfiju Sāmuels Līdmans tātad atrada pie sava kaimiņa?”

Bija skaidri redzams – Lindrūss atriebjas par viņas atteikumu, un Mikaēla ieņēma aizsardzības pozīcijas.

“Kāds Sāmuēla Līdmana draugs to atrada pie *sava* kaimiņa,” viņa izlaboja Lindrūsu.

“Vai tev tas nešķiet mazliet dīvaini?” izmeklētājs turpināja, un viņam, protams, bija taisnība.

Sajūta būtu daudz labāka, ja fotogrāfija būtu atrasta pēc ilgas un metodiskas meklēšanas, nevis pēkšņi – kur gadījumies, kur ne – uzietā paziņu loka fotoalbumā starp atvaļinājuma laikā uzņemtajām bildēm. Diemžēl bija tā, kā bija, un jācer, ka viņa drīz vien varēs doties prom no šejienes un visu aizmirst.

“Vai tam ir kāda nozīme, kur šī bilde uzradusies? Galvenais – vai tā ir Klēra vai nav?”

“Jā, jā, protams,” Lindrūss piekrita un no jauna pievērsās fotogrāfijai uz galda.

Mikaēla aizvēra acis un nodomāja, ka viņa labprāt vēlētos rīkoties tāpat kā fotogrāfijā redzamā sieviete – tā vienkārši uzrasties un pieteikt pašsaprotamas tiesības uz dzīvi.